

převzala, nýbrž i každá následující dráha, která zboží a nákladní list přejímá, mohou nároky ze smlouvy dopravní žalobou ku platnosti přivedeny býti toliko proti dráze první nebo té, která zboží s listem nákladním naposledy převzala, aneb naproti té dráze, na jejíž trati škoda se stala. Mezi těmito drahami může sobě žalobce voliti; právo volby pomíjí podáním žaloby.

Doručování úředních vyřízení.

Jelikož právní účinky úředních vyřízení, jak formální, tak i materiální nastávají z největší části doručením dotyčných vyřízení k rukoum zúčastněných osob, stalo se doručování předmětem zevrubného zákonného upravení. Předpisy o doručování týkají se jednak vyřízení soudů civilních i trestních, jednak úřadů politických.

A. Doručování soudů civilních.

I. Orgány doručování (§§ 213.—217. soud instr.). V místě soudu samém děje se doručování přísežným soudním sluhou, mimo místo soudu zpravidla poštou. Ku výslovné žádosti stran anebo shledá-li soud k vůli bezpečnosti toho potřebu, lze též doručování stranám mimo místo soudu, avšak v okrese jeho bydlicím předsevzítí soudním sluhou. Též může soud o doručení jak v obvodu tak i mimo obvod soudu dožádati onen okresní soud, v jehož okrese doručení se má státi. Kusy, které soudní sluha následujícího dne má doručiti, jest mu přednostou výpravny se seznamem (archem doručovacím) odevzdati. Na těchto arších doručovacích dlužno každý kus s uvedením čísla podacího protokolu (exhibitního), předmětu, a sice dle druhu: výměr, rozsudek atd., pak počtu příloh k doručení určeného, obnosu peněžného, kolků a konečně jmen stran zaznamenati. Soudní sluha má každé doručení dle předpisů soudního řádu provésti a podpisem příjemce, s doložením dne měsíce a roku v archu doručovacím dáti stvrditi. Neumí-li strana psáti, má soudní sluha přivolati svědka písma znalého, který ku znamení ruky adresáta připojí datum doručení a svůj podpis (nař. m. ze dne 2. dubna 1854 č. 5213). Doručení úřadům, které se v místě soudu nacházejí, vykoná se odevzdáním dotyčných jednacích kusů pro ně určených v podacím protokole; spisy však, jež zasílají se poštou, odevzdati jest poštovním úřadům proti potvrzení. Má-li se doručení státi k dožádání jiných úřadů, sluší jim zpravidla zaslati ověřený výtah z doručovacího archu. Dle okolností může soudnímu sluhovi též zvláště vyhotovený list stvrzovací, jenž bližší označení spisu obsahuje, býti dán s sebou za tím účelem, by stranou podepsán a úřadu, na jehož dožádání doručení se děje, zaslán býti mohl. Soudním spisům, jichž doručení dítí se má jiným soudem, připojiti sluší přípis dožadací; list však nebo arch doručovací, není-li třeba zvláštních poznámek, zaslati jest nazpět pouze v obálce (výn. min. pr. ze dne 6. března 1854 č. 2474). Následujícího dne má soudní sluha archy doručovací odevzdati výpravčímu, který je má zkoumati a, shledá-li vady, dle okolností naříditi jejich opravení. Doručení, která se nestala, má soudní sluha ospravedlniti a nedoručené kusy výpravčímu odevzdati, aby mohly býti přenešeny do doručovacího archu následujícího dne. Nemůže-li následkem překážek doručení vůbec v čas se státi, má soudní sluha o tom podati soudu písemné oznámení (relaci). Soudním sluhům odevzdané archy doručovací má výpravčí označiti čísly ode dne 1. ledna až do posledního dne prosince běžícími a o tom vésti zvláštní záznam. Na každém konceptu vyřízení jest po nastalém doručení poznamenati číslo

doručovacího archu, na kterémž doručení jest vykázano. Doručovací archy však odevzdati jest do spisovny a v přiměřených časových lhůtách dle pořadu čísel svázati. O doručování předsevzatých ku dožádání jiných úřadů vede se zvláštní seznam, ve který stranám volno nahlédnouti. Za doručení předsevzaté ve vzdálenosti více než 3·8 km. od místa soudu bez ohledu na větší délku cesty zapraviti musí strana povinná obnos 17 $\frac{1}{2}$ kr., jakožto poplatek za doručení (poselné) k rukoum doručujícího sluhy, který jej úředníku správcem soudu k tomu ustanovenému odevzdá. Poselné jest z pravidla vymáhati na oné straně neb zmocněnci jejím, která k doručení zavdala podnět, bez ujmy jejího nároku na náhradu vůči protistraně nebo osobě třetí. Děje-li se doručování poštou, což ve příčině upomínacích rozkazů jest výslovně zakázáno (§ 7. upom. říz.), přiložiti jest blanket zpátečního receptu, vyjma datum a podpisu příjemce úplně vyplněný, který budiž adresátem podepsán, a když podpisem opatřený dojde zpět, soudnímu úřadu podavšímu se odevzdá. Nemohla-li zásilka býti doručena, vrátí se podaná zásilka sama s poznámkou, že doručena býti nemohla. Adresát povinen jest zaplatiti vypadající poštovné; nebylo-li doručení možno, vymáhá se poštovné na oné straně resp. jejím zmocněnci, která k doručení zavdala podnět. O zásilkách na poštu podaných vede se zvláštní seznam. Prakse některých soudů dopouští, aby strany v užším obvodu soudu bydlící soudní vyřízení pro protistranu určená samy na poštu podaly a zpáteční recepty sobě vyzdvihly. Doručení poštou proti zpátečnímu receptu naříditi lze jen tenkrát, zdržuje-li se adresát v místě samém, kde se doručující úřad poštovní nachází (nař. m. ze dne 5. dubna 1853 č. 60. ř. z. a ze dne 22. září 1856 č. 209. ř. z.). Doručování vyřízení rakouských soudů v zemích uherských pomocí pošty jest vyloučeno; rakouští soudové vždycky zvláštním přípisem (jazykem německým sepsaným) dožádati musí přímo příslušný uherský soud za doručení (nař. min. pr. ze dne 17. ledna 1875 č. 479.) Stejně jest se zachovati, pokud jde o doručování soudních vyřízení v cizozemsku. Pokud přímé dopisování mezi tuzemskými a cizozemskými soudy dopuštěno není, děje se doručení prostřednictvím ministerstva práv (nař. min. pr. ze dne 25. ledna 1890 č. 4. l. nař.). Doručování rakouským vyslancům v cizině děje se prostřednictvím ministerstva práv a vnějších záležitostí (nař. m. spr. ze dne 22. října 1854 č. 19728.). Doručování soudních vyřízení osobám exterritoriálním a služebníkům vyslance a diplomatického vyslance cizího bylo upraveno dv. d. ze dne 7. února 1834 č. 2641., pak ze dne 15. března 1834 č. 2646. a min. nař. ze dne 20. srpna 1856 č. 18.022. Konečně může, jak v obvodu, tak i mimo obvod soudu k doručování soudních vyřízení užito býti prostřednictvím představeného obce, jenž za tím účelem zjednati má spolehlivou osobu. Blíže předpisy o tom obsahují §§ 18—25 instrukce pro starosty obce ve věcech soudních ze dne 28. června 1850 č. 256. ř. z.

Dle nového soudního řádu jest doručování v tuzemsku vykonati z pravidla poštou. Pokud doručení v místě soudu nebo jinde v tuzemsku lze provésti soudními sluhy nebo prostřednictvím představeného obce nebo řiditelů vyjmutých statkových území, bude cestou nařízeno ustanoveno. Žádá-li se dle toho doručení za spolupůsobení obcí nemajících vlastního statutu aneb vyjmutých statkových území, jest si opatřiti vyjádření zemského výboru. Soudních sluhů lze ku provedení doručování použiti jen uvnitř obvodu soudu, při kterých jsou tito zřízení, orgánů obecních a zřízenců řiditelů vyjmutých statkových území jen uvnitř dotyčného obecního

nebo statkového obvodu. Určení způsobu doručení náleží soudu, jehož rozsudky, usnesení neb obsílky mají býti doručeny aneb u kterého spis, jenž doručiti jest, byl podán aneb protokol byl sepsán. Tento soud má též učiniti potřebná opatření ve příčině doručení. V řízení před sborovými soudy může na místě soudu učiniti takové opatření předsedající senatu, jemuž právní věc jest přikázána. (§§ 88, 89 nov. s. ř.).

II. Komu jest vyřízení doručiti. (§§ 384—391, 393 s. ř.) První nařízení ve věci sporné, tudíž výměr o žalobě, dodati jest vždy žalovanému ku vlastním rukoum, ve příčině ostatních stačí, doručí-li se domácím lidem sporné strany nebo zřízenému zmocněnci, dokud jiný zmocněnec nebyl jmenován; rovněž stačí doručení žaloby postranní (incidenční) k rukoum zmocněnce (dv. dekr. ze dne 23. dubna 1802 č. 561 sb. z. s.). Veškerá podání ve věcech sporných proti správním úřadům neb eráru neb fondu tomuto na roveň postavenému, pak veškerá vyřízení pro ně určená ve věcech knihovních a deskových doručiti jest finanční prokuratuře (min. nař. ze dne 29. prosince 1857 č. 22.464). Soudní vyřízení svědčící obcím doručují se starostou obce. V příčině veřejných a komanditních společností stačí doručení k rukoum jednoho ze společníků ku zastupování společnosti oprávněných (čl. 117, 167, 196 obch. z.), ve příčině akciových společností (čl. 235 obch. z.) a společenstev (§ 21. zák. ze dne 9. dubna 1873 č. 70. ř. z.) jednomu k podepisování neb spolupodepisování oprávněnému členu představenstva nebo úředníku, který jest oprávněn před soudem je zastupovati. Nachází-li se obchodní společnost nebo společenstvo v likvidaci, děje se doručení s právním účinkem k rukoum jednoho z likvidátorů (čl. 144, 172, 205, 244 obch. z., § 50. zák. o společenstvech). Výměr o žalobě podané na více žalovaných budiž každému žalovanému zvláště doručen ku vlastním rukoum, a sice prvžalovanému indorsovaná žaloba, ostatním indorsovaná rubrika; další soudní vyřízení, též rozsudek proti společníkům v rozepři doručeny budtež společnému zmocněnci, a nebyl-li takový zřízen, tomu kdo v žalobě nejprve jest jmenován, a pakli někdo jiný než prvžalovaný podal odpověď, tomu, jenž vůbec odpověď podal. Žalobce má v žalobě označiti svoje jméno, povolání a bydliště, ač není-li toto vůbec známo, jinak o ní nemá býti vydán výměr, a žalobce po vyřízení se dotazující k udání svého bydliště býti poukázán. Žalobce jest dále povinen označiti jméno, povolání a bydliště žalovaného, a sice ve větších městech s doložením čtvrti a čísla popisného; neučiní-li žalobce tak, budiž jemu žaloba vrácena k opravení, by udal zevrubně byt žalovaného (§ 14. s. ř., dv. dekr. ze dne 18. května 1790 č. 23 lit. a sb. z. s., dv. dekr. ze dne 21. října 1793 č. 131 sb. z. s.). Nebydlí-li žalobce neb žalovaný v místě soudu, nechť sobě zřídí a odpůrci oznámí, a sice žalobce ihned v žalobě, žalovaný ve lhůtě k odpovědi určené, osobu v místě soudu bydlící, kteréž se mají soudní vyřízení doručovati (příjemce spisů). Strana, která toho opomene, ručí za náklady způsobené doručením mimo sídlo soudní.

Hledí-li strana, kteréž nějaké soudní vyřízení má býti doručeno, doručení se vyhnouti tím, že se ukrývá, jest na soudním sluhovi, by v dotyčném místě vypátral, zdali strana se tam nachází, a byl-li o tom ujištěn, avšak nezastihl-li stranu v jejím bytě, zanechejž jí písemné vybídnutí toho obsahu, aby se za příčinou doručení soudního spisu následujícího dne v určitou hodinu doma vynalézti dala, jinak soudní vyřízení bude na její

dvěře přibito s tím účinkem, jakoby se stalo doručení ku vlastním rukoum. Nedá-li se strana v určený čas doma zastihnouti, přibije soudní sluha dotyčné vyřízení na dvěře přibytku nebo závodu, a podá o tom soudu relaci. (Resoluce ze dne 31. října 1785 č. 489 sb. z. s. lit. *ccc*). Nemůže-li soudní výpověď z nájmu neb rozkaz o žádosti za vrácení nebo převzetí předmětu nájemního proti straně zakročitele aneb jejím zřízenému zmocněnci nebo, nebyl-li takový zřízen, tomu, kdo jejím jménem ku předmětu nájemnímu dohlíží, býti doručen ku vlastním rukoum, má soudní sluha bez předchozího vybidnutí strany soudní vyřízení ihned u přítomnosti přítomných, po případě lidí domácích nebo dvou svědků uvnitř bytu, aneb, je-li tento uzamčen, zvenčí u vchodu přibiti, příčiny a dobu nepřítomnosti vypátrati a o tom soudu písemně podati zprávu. Přibití pokládá se za doručení, avšak jest pro nepřítomného ihned zříditi opatrovníka, kterému opis dotyčného vyřízení dodati a o přibití vědomost dáti sluší (§§ 8, 11 čís. nař. ze dne 16. listopadu 1858 č. 213 ř. z.). Vedle stanov hypoteční banky království Českého, rak.-uherské banky a všech ústavů, které pod dohledem správy státní dle schválených stanov svých provozují úvěrní obchody, mohou soudní vyřízení hypotéky se týkající vyjímaje však platební rozkazy též správci nebo pachtýři v nepřítomnosti vlastníkově býti doručena, a kdyby i tyto osoby přítomny nebyly, mohou u přítomnosti dvou svědků na dvěře vlastníka, správce nebo pachtýře býti přibita s tím účinkem, jakoby doručení k rukoum vlastníka se bylo stalo. Změní-li některá ze sporných stran průběhem sporu svůj byt, nechť protistraně svůj nový byt v čas soudně oznámí, jinak přibije se soudní vyřízení na úřední desce u soudu, což má stejný účinek, jakoby doručení se stalo. Přílohy dotyčného vyřízení ponechejž soudní sluha u sebe, až se strana, které měly býti doručeny, přihlásí. Není-li místo pobytu žalovaného známo, budiž ku žádosti žalobcově pro žalovaného, nechť se zdržuje v tuzemsku nebo v cizině, zřízen opatrovník (*curator ad actum*) a žalovaný ediktem o tom zpraven, by sobě po případě zřídil jiného zmocněnce. Zřízení opatrovníka a vyhláška, která se v úředních novinách třikráte uveřejní, odpadá, pakli nepřítomný žalovaný byl zřídil sobě zvláštního zmocněnce v místě soudu. Útraty zřízení opatrovníka nahraditi musí nepřítomný; předstíral-li však žalobce, že bydlíště žalovaného vypátrati nemohl, po čemž ovšem soud z úřední povinnosti nepátrá, je celé řízení zmatečné pro porušení zásady rovného slyšení obou stran, a žalobce nahraditi musí žalovanému všechnu škodu vzešlou, jakož i zapraviti ze svého útraty kurately a ediktální citace (dv. dekr. ze dne 22. října 1819 č. 6358 sb. z. s.). Bydlí-li žalovaný v cizině, a není-li známo bydlíště jeho, zachováno se budiž stejně jako ve případě, když žalovaný bydlící v tuzemsku, jest neznámého pobytu. Je-li však známo bydlíště žalovaného v cizině, pokusí se soudce o doručení žalobního výměru ku vlastním rukoum žalovaného buď přímo dožadacím přípísem svědčícím soudu bydlíště žalovaného nebo prostřednictvím vyšších úřadů, zároveň však budiž žalovanému zřízen zde opatrovník, který jej dotud zastupovati má, pokud žalovaný sám jiného zmocněnce si nezřídí a soudu neoznámí. Neobdrží-li soudce od cizozemského soudu, jenž o doručení byl dožádán, v přiměřeném čase stvrzení o dodání žaloby, budiž ku další žádosti žalobcově žalovaný obeslán ediktem, dle předpisů platících ve příčině osob bydlíště neznámého. Že se tak po případě stane, budiž cizozemskému soudu o doručení dožádanému v dožadacím přípíse ozná-

meno. Obrátil-li se soud ve příčině doručení k úřadu vyššímu, budiž se u tohoto prozatím dotázáno, zdali ediktální citace má nastati (dv. dekr. ze dne 11. května 1833 č. 2612 sb. z. s.).

V řízení nesporném mohou soudní vyřízení doručena býti též lidem domácím. Doručení k vlastním rukoum strany nebo jejího zmocněnce řádnou plnou mocí opatřeného naříditi lze jen v oněch případech, kde to zákon výslovně předpisuje, anebo kde soudce následkem originálů listin, jež rozhodnutí neb vyřízené žádosti jsou přiloženy, anebo z jiných důvodů shledá potřebu toho, by užito bylo větší opatrnosti (§ 6. cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z.).

Dle knihovního řádu dlužno v každém směru označiti osoby, jimž výměr má býti doručen; dále jest uvésti, komu má býti prvopis listiny doručen. O vyřízení žádostí knihovních dlužno vedle žadatele vyrozuměti z úřední povinnosti následující osoby:

1. Toho, na jehož vlastnictví nabývá se právo knihovní, nebo jehož knihovní práva se postupují, závadou obtěžují, obmezují nebo zrušují, nebo proti němuž nastává knihovní poznámka.

2. Povoluje-li se úplný nebo částečný výmaz vkladu, doručiti jest výměr všem, pro něž na zapsaném právu váznou další vklady nebo záznamy.

3. Výměry o vkladu nebo záznamu, kterýmž zapsaná již práva třetích osob v zástavu se dávají nebo se postupují, třeba doručiti též vlastníku statku.

4. Je-li vydobyt zápis proti zmocniteli k žádosti jeho zmocněnce, nutno výměr doručiti zmocniteli, leč že by bylo zmocnění prokázáno plnou mocí opatřenou soudním nebo notářským ověřením podpisu zmocnitelova, znějící buď na určité jednání nebo nikoliv starší jednoho roku čítaje zpět od podání žádosti za vklad.

5. O každém odepsání a připsání ohledně nemovitostí budiž též onomu úřadu dána vědomost, kterémuž náleží vedení katastru. Doručování osobám zde naznačeným dějž se dle předpisů soudního řádu platících o doručení k vlastním rukoum. O učiněném doručení vyhotoviti jest zvláštní list na doručenu. Originály listin, nebylo-li v žádosti jinak žádáno, vráceny budtež tomu, kdo je podal. Knihovní úřady jsou povinny, bdíti nad rychlým a správným doručováním knihovních výměrů. Okolnost ta, že doručení stalo se způsobem knih. řádu se příčícím, aneb že se vůbec nestalo, neopravňuje k tomu, aby platnost knihovního zápisu byla brána v odpor. Ten, kdo z knihovního zápisu odvozuje pro sebe práva nebo sprostění závazků, není povinen, by podal průkaz o učiněném doručení (§§ 122.—125. knih. řádu. Vnitřní jednání úřadů knihovních ve příčině doručování knihovních výměrů upraveno jest dle zásad platících pro úřady soudní (§§ 23.—26. min. nař. ze dne 12. ledna 1872 č. 5. ř. z.)

Novým soudním řádem stanoveny byly některé důležité úchytky zvláště ve směrech následujících: Strany mají vůbec na vůli ku přijímání soudních spisů pro účastníky sporu určených zříditi sobě zmocněnce bydlícího v místě soudu procesuálního, kterýž je stranám bez průtahu má zaslati; v jistých případech může však straně býti nařízeno soudem buď ku návrhu z úřední povinnosti, aby v určité lhůtě takového zmocněnce soudu oznámila, a sice tehda, když strana bydlí mimo obvod sborového soudu I. stolic, jenž jakožto procesuální nastupuje, nebo v jehož obvodu se nachází

procesuální soud okresní, pak když strana během rozepře přesídí mimo obvod tohoto sborového soudu. Nevyhoví-li strana tomuto nařízení, proti němuž není zvláštního opravného prostředku, mohou spisy odevzdány býti poště pod tou adresou strany, která soudu nejposledněji byla udána, čímž doručení platí za vykonané, i když zásilka přijde nazpět jakožto nedoručitelná. V oněch případech, kde doručování poštou se nedopouští, jakož i má-li se doručení státi mimo obvod zemí na říšské radě zastoupených, budiž strana po marném uplynutí lhůty k oznámení zmocněnce vyrozuměna, že nadále spisy pro ni určené budou složeny u soudu s tím účinkem, jakoby doručení bylo vykonáno. Společníci v rozepři nemající společného zástupce musí soudu v čas, a sice jakožto žalující v žalobě, jinak při prvním úkonu procesuálním, oznámiti společného zmocněnce k přijímání spisů; neučiní-li tak, zřídí se k návrhu protistrany na nebezpečí a útraty litiskonsortů vhodná osoba, bydlící v místě soudu procesuálního, jakožto společný zmocněnec ku přijímání spisů, aniž by tomuto usnesení bylo lze odporovati. (§§ 94.—97. nov. ř. s.). Nezastihne-li se osoba, kteréž soudní vyřízení — vyjmouc žaloby — má býti doručeno, ve svém bytě neb obchodě neb v místnosti, kde živnost svou provozuje, může se doručení státi s účinkem k rukou přítomné, doručujícímu orgánu povědomé osoby dospělé, jež k rodině náleží, nebo která jest ve službě u rodiny, resp. obchodě neb živnosti adresáta. Též může, nezastihne-li se adresát ve svém bytě, dotyčný spis býti doručen pronajímateli v témže domě bydlícímu, neb osobě poslednějším k dohledu zřízené a tamtéž bydlící, ač jsou-li osoby ochotny ku přijetí spisu. Má-li býti doručeno advokátu nebo notáři a nezastihne-li se tento v kanceláři, stačí doručení k rukou přítomného doručujícímu orgánu známého zřízence. Doručení k rukou shora naznačených příslušníků rodiny, domácích lidí, zřízenců atd. místa nemá, jsou-li osoby tyto ve sporu zúčastněny jakožto odpůrcové osoby té, kteréž má býti spis doručen (§§ 102, 103 nov. ř. s.). Nelze-li doručení provésti ani přímo k rukou adresáta ani dle ustanovení shora vytknutých, lze doručení vykonati tím, že se dotyčný spis, měl-li se doručiti poštou, složí u poštovního úřadu, k jehož úřednímu obvodu místo doručení patří, ve všech ostatních případech však u obecního starosty místa doručení aneb u správce vyjmutého statkového území. Složení toto třeba však oznámiti nejen písemně zprávou, již upevniti jest na dveřích bytu neb u vchodu místnosti ku provozování obchodu neb živnosti sloužící, nýbrž i dle možnosti ústním sdělením osobám v sousedství bydlícím. Stalo-li se složení se zachováním těchto předpisů, má též účinek jako doručení. Poškození neb strhnutí písemné zprávy nemá vlivu na platnost doručení (§ 104. nov. ř. s.).

Žaloby jakož i veškerá ona soudní vyřízení, jež dle předpisů po doručování žalob platících jest doručiti, lze doručiti jen ku vlastním rukou žalovaného neb jeho zástupce ku přijímání žalob zmocněného nebo v právních záležitostech vztahujících se na provozování obchodní živnosti, k rukou prokuristy žalované firmy. Nelze-li doručení takové provésti, budiž strana, kteréž se doručení má státi, vyzvána písemným oznámením, jež v jejím bytě nebo závodě zanechat, anebo, je-li ten uzamčen, u vchodu upevniti dlužno, aby ku přijmutí doručení v určený den a hodinu v dotyčné místnosti byla přítomna. Neučiní-li strana tak, nastane složení žaloby ve smyslu §. 104. nov. ř. s. Mělo-li doručení nastati poštou nebo soudním sluhou, a nelze-li opětné doručení pro velikou vzdálenost nebo pro obtížnou pří-

stupnost místa doručení v brzku předsevzítí, může žaloba ihned po prvním marném pokusu o doručení býti odevzdána starostovi obce nebo správci vyjmutého statkového území za tím účelem, aby on doručení k rukoum žalovaného opatřil. Nelze-li doručení k rukoum žalovaného neb jeho zmocněného zástupce i touto cestou do čtyř neděl čítaje od odevzdání žaloby starostovi resp. správci statkového obvodu provést, budiž žalovaný dle §. 104 ihned po uplynutí čtyřnedělní lhůty vyrozuměn obecním starostou nebo správcem statkového území, že soudní spis u starosty neb správce leží s účinkem vykonaného doručení. Den, v který písemní oznámení na dveřích bytu žalovaného nebo u vchodu jeho závodu bylo upevněno, platí jakožto den vykonaného doručení. (§§ 106—108 nov. ř. s.). Bylo-li přijetí soudního spisu odepřeno osobou, kteréž platně lze doručovati, bez zákonného důvodu, budiž spis na místě doručení zanechán anebo, pakli by to nebylo možným, složen u poštovního úřadu v §. 104. označeného, neb u starosty nebo správce vyjmutého statkového území, což má též účinek jako doručení (§ 109.) Výkon doručení budiž osobou, kteréž bylo nařízeno, písemně stvrzen (list na obdrženu (§ 110). Změní-li strana nebo zástupce anebo zmocněnec ku přijímání doručení zmocněný během sporu své bydliště nebo svůj byt, budiž soudu o tom dána vědomost. Bylo-li toho oznámení opomenuto a nelze-li jmenované osoby následkem změny bytu více nalézt, buďtež všechna další této rozepře se týkající doručení předsevzata v posavadním místě doručení dle předpisů §. 104., při čemž stačí pouhé ústní sdělení pronajímateli aneb dozorcí v témž domě bydlícím. (§ 111). Jsou-li obě strany zastoupeny advokáty, mohou tito sobě, ač projeví-li souhlasně vůči soudu ochotu, navzájem soudní vyřízení, která jim soud za tím účelem dodati má, poslem neb poštou doručovati, a stačí ku průkazu o doručení písemné stvrzení advokáta, jemuž doručení se stalo, opatřené jeho podpisem, jemuž připojeno budiž datum. Vzešly-li tímto způsobem straně, jejíž advokát se k obstarání doručení nabídl, větší útraty než při obyčejném doručování úředním, nemá nároku na náhradu proti odpůrci (§§ 112, 113). Též se připouští, by stranám se přihlásivším soudní spisy přímo u soudu byly vydávány (§ 114). Je-li osvědčeno, že bydliště osoby, kteréž má se doručení státi, jest neznámo, může doručení k návrhu, pokud nemá místa § 111, býti vykonáno veřejnou vyhláškou, jež se přibije na soudní desku procesuálního soudu. Nebyla-li soudem u povolení veřejné vyhlášky stanovena lhůta delší anebo nepřihlásí-li se osoba, již má býti doručeno, již dříve u soudu k přijmutí spisu, pokládá se spis za doručený, když od přibití uplynulo 30 dnů. Platnosti doručení není na ujmu, že spis byl ze soudní desky stržen neb poškozen (§ 115). O zřízení opatrovníka pro osoby neznámého bydliště a ediktální jejich citaci jednaj (§§ 116—118 nov. s. ř., jimiž posavadní předpisy dotyčné celkem byly zachovány. Zvláště vytknouti sluší, že v právních věcech do 100 zl. vyhlášení na místě uveřejnění ediktu provést lze způsobem v místě obvyklým.

III. O času a místě doručování. Každé soudní vyřízení budiž doručeno co nejrychleji, rozsudek možno-li oběma stranám v též den, vždycky však dříve straně, která byla podlehla (resol. ze dne 31. října 1785 sb. z. s. č. 489 lit. *dd*), což zajisté platí též o platebním rozkazu. Na stejnopise, jenž se doručuje zakročitelí, budiž poznamenáno, kterého dne též spis byl doručen protistraně (§ 395 s. ř. dv. dekr. ze dne 28. května 1783 sb. z. s. č. 139 lit. *c*). Výměr, jímž povolena byla exekuce

neb obstávka nebo prozatímní vazba, doručuje se žadateli hned po povolení, odpůrci však teprve při výkonu (§ 342 s. ř.). Doručování diti se může i o soudních prázdninách (resol. ze dne 14. června 1784 sb. z. s. č. 306 lit. *hh*).

Dle nového řádu soudního smí se v neděli a ve svátek státi doručení, pokud se neděje poštou, jen se soudcovským svolením, kteréž na dotyčném spise budiž vyznačeno; totéž platí o doručování v době noční. Bylo-li toto svolení uděleno neb odepřeno, nelze tomu odporovati (§ 100. nov. ř. s.). Připevnění písemního oznámení u vchodu uzamčené místnosti obchodní ve smyslu § 104. nov. ř. s. smí se státi toliko ve všední den.

O místě, kde doručení se má státi, nemá Josefinský řád, jenž mluví toliko o bytě, bližších ustanovení. Nový řád soudní dopouští, by doručení se stalo v místě doručení v bytě, v živnostenském závodě, v obchodní místnosti nebo na místě, kde dotyčná osoba pracuje, u advokátů a notářů v jejich kanceláři. Doručení, jež se stalo jinde, jest platné jen, nebylo-li přijetí spisu odepřeno. Nemá-li osoba, kteréž se doručení má státi, vůbec bytu nebo živnostenského závodu, obchodní místnosti nebo místa ku práci, lze doručení předsevzítí tam, kde se zastihne (§ 101. nov. ř. s.).

B. Doručování vyřízení soudů trestních.

Vyřízení soudů trestních, pokud se neprohlašují ústně, doručiti jest buď v prvopise neb v opise úředně ověřeném soudním sluhou nebo představeným obce. Obsílku ku hlavnímu přelčení v první stolici třeba doručiti obviněnému osobně. Že obviněný byl obeslán, budiž ve spisech označeno. Doručení této obsílky soukromému žalobci a soukromému účastníku, jakož i všech soudních spisů, od jejichž dodání běží pro súčasťného lhůta k opravnému prostředku nebo k odporu proti vydání v obžalovanost, musí se státi k rukou strany samé nebo jejího zřízeného zástupce. Hledí-li se súčasťněný, ačkoliv jeho pobyt jest znám, osobnímu doručení vyhnouti, jest dotyčné opatření soudní doručiti starostovi obce a súčasťného o tom zpravití přibitím na jeho bytu a na obecním domě. Má-li se doručení státi v jiných případech než ve shora uvedených a nezastihne-li se adresát ve svém bytě, budiž soudní opatření odevzdáno některému z dospělých jeho lidí domácích. Není-li těchto, budiž listina doručena susedovi, anebo pakli nikoho není, kdo by ji převzítí chtěl, budiž složena u starosty obce a zanechána zpráva v bytě na místě snadno do očí padajícím anebo, je-li byt uzamčen, budiž připevněna na dvěře. Nelze-li byt toho, komu má býti doručeno, vypátrati, stane se doručení přibitím na obecním domě a shledá-li to soud přiměřeným, ohlášením ve veřejných listech. Nachází-li se súčasťněný, kterému má býti doručeno mimo okres soudu, od něhož opatření vychází, jest o doručení dožádati okresní soud místa doručení. Totéž nastává ohledně opatření sborového soudu první stolice, která má býti doručena mimo obvod okresního soudu v sídle sborového soudu se nacházejícího (§§ 77., 79.—81. tr. ř. § 21. předp. výk.). Byl-li nepřítomný, o kterémž však pravdě se nepodobá, že se dal na útěk, obviněn ze zločinu nebo přečinu a není-li podmínek ku rozkazu zatýkacímu, budiž toliko zavedeno pátrání po jeho pobytu, a teprve, když po jeho vypátrání na obsílku jemu dodanou se nedostaví, budiž proti němu vydán rozkaz postavovací anebo dle okolností užito opatření v následujícím vytknutých. Lze-li dle okolností za to míti, že obviněný uprchl anebo byl-li nepřítomný obviněn za okolností, které by (dle § 175. tr. ř.) odůvodňovaly jeho zatknutí, budiž úřady, kterýmž

dán rozkaz ku vypátrání a stíhání zločinů a přečinů, za účelem dostižení obviněného, užito dle okolností prohledávání domu, dožadacích přípisů na jiné úřady, v jichž obvodu by mohl býti dopaden, soudního honění nebo listů zatykácích (§§ 413.—414. tr. ř.). Též může býti poskytnut bezpečný průvod (§§ 419., 420. tr. ř.). Obeslání soudních svědků, znalců a jiných osob, jež mají býti vyslechnuty, budiž vyšetřujícím soudcem vždy v čas opatřeno a při tom vzat zřetel na vzdálenost místa jejich pobytu od sídla soudu (§ 18. instr. pro tr. s.). Zároveň se spisem obžalovacím budiž obviněnému dodáno poučení, že proti obžalobě může podati odpor a žádati rozhodnutí sborového soudu II. stolice o tom, zdali soud v obžalovacím spise jmenovaný jest příslušným a zdali obžaloba jest přípustnou. Nachází-li se obviněný již ve vazbě, budiž jemu obžalovací spis doručen nejdéle do 24 hodin, byl-li však zatčen na základě spisu obžalovacího, budiž jemu doručen zároveň s rozkazem zatykácím (§§ 208., 209. tr. ř.). Obsílku ku hlavnímu přelíčení třeba doručiti obviněnému v tom čase, aby mu, ač-li sám nesvolí ku zkrácení lhůty, ode dne doručení obsílky zůstala lhůta nejméně tři dnů, a jedná-li se o zločin náležející před soud porotní, lhůta nejméně osmi dnů ku přípravě svého hájení. Nešetření tohoto předpisu zakládá zmatečnost. Též svědky a znalce sluší ku hlavnímu přelíčení obelati tím způsobem, aby zpravidla mezi doručením obsílky a dnem hlavního přelíčení uplynula doba tří dnů (§ 221. tr. ř.). Po vydání v obžalovanost zůstane trestní řízení proti těm, kterým obsílka ku hlavnímu přelíčení za příčinou jejich nepřítomnosti nemůže býti doručena, ve své míře až do jejich dopadení. Jen ku výslovné žádosti žalobce o zavedení řízení pro neposlušnost čili řízení kontumačního nastává obeslání veřejnou (ediktální) obsílkou (§ 422. tr. ř.). V řízení o přestupcích jest vyloučeno vydání zatykače; může však v důležitějších případech úřadům býti sdělen popis osoby obviněného (§ 452. tr. ř.). Obžalovanému, jenž se k vynešení rozsudku nedostavil, může, nechce-li předsedající jej dáti předvésti, rozsudek býti buď soudcem k tomu určeným ústně prohlášen nebo v opisu doručen (§§ 269., 459. tr. z.). Za účelem provedení zmateční stížnosti nebo odvolání nutno stěžovateli dodati opis rozsudku i s důvody rozhodovacími. Nebyl-li obžalovaný přítomen jednání kasačního dvora soudního o zmateční stížnosti, budiž jemu bez prodlení úředně ověřený opis rozsudku sborovým soudem první stolice doručen (§ 291. tr. ř.). Poplatky soudních sluhů a jejich pomocníků za doručení, obsílky, poselní dochůzky atd. upraveny min. nař. ze dne 3. července 1854 č. 169., ze dne 28. září 1858 č. 166. a ze dne 28. června 1876 č. 97. ř. z.

C. Doručování vyřízení úřadů politických.

Účinnost úředních vyřízení, jimiž stranám uloženy povinnosti v poslušnosti neb uznání záležející, závisí z pravidla v tom, že byly o těchto vyřízeních strany zpraveny buď ústním prohlášením za přítomnosti jich učiněným anebo doručením písemního vyhotovení vyřízení. Akt vyrozumění, ať se děje tím neb oním způsobem, musí v zájmu toho, by úřední vyřízení bylo zabezpečeno proti nemístnému odporování, býti stranami písemně dotvrzen, a to buď protokolováním ústního prohlášení nebo stvrzovacími listy stran o doručení písemných vyřízení. Politické úřady opatřež doručení svých výnosů stranám mimo sídlo úřadu přebývajícím příslušným politickým úřadem jen tenkrát, jeví-li se to ze zvláštních důvodů v zájmu veřejném býti žádoucí, v jiných případech však bezprostředně poštovními úřady a budiž

pak vypadající poštovní poplatek od stran vymáhán (vým. min. ze dne 26. listopadu 1851 č. 6468.). Úřední instrukce pro okresní úřady ze dne 17. března 1855 č. 52. ř. z. stanovila v této příčině následující: Doručení v místě úřadu budtež sluhy okresního úřadu přesně obstarána. Při doručování v okrese mimo sídlo úřadu budiž užíváno zpravidla pošty, anebo při menších vzdálenostech a nestává-li s místem doručení bezprostředního poštovního spojení, představených obce. Aby poslednějšího prostředku doručovacího, kterýž při častých úředních stycích okresních úřadů s obcemi jeví se býti tím vhodnějším, mohlo býti účelněji užito, budiž okresními přednosty pokud možno působeno k tomu, by se strany obcí zavedeny byly jednou neb vícekrát v témdni pravidelné poselní dochůzky a aby za tím účelem spolehlivé osoby opatřené zvláštními koženými brašnami, jež lze zavřítí, jakožto obecní neb okresní poslové byly zřízeny. Služebnictva okresního úřadu lze vyjímečně ve zvláště nutných nebo důležitých případech k doručování mimo sídlo úřední (nař. z 3. července 1854 č. 169. ř. z.) užítí, při čemž jest však bedlivě přihlížeti k tomu, aby pokud možno co nejvíce doručování a jednání bylo vyřízeno jednou pochůzkou. Doručování mimo okres budtež provedena poštou anebo přespolními úřady okresními, jež o to dožádati sluší, ve zvláště nutných případech však vlastními úředními sluhy. Doručení opatřená prostřednictvím pošty budtež vykázána předepsanými poštovními denníky. Jiná doručení zanéstí jest do zvláštního dle předepsaného formuláře sdělaného seznamu (knihy neb archu doručovacího). Založiti jest tolik seznamů, kolik úředních sluhů nebo poslů okresních neb obecních při doručování se užívá, kromě toho vede se zvláštní kniha doručovací ohledně oněch doručení, jež se dějí v úřadu samém bezprostředně k rukomu stran. Sluhové a poslové doručující vykažtež se o učiněném doručení vyplněním posledních dvou rubrik doručovací knihy neb archu, kteréžto vyplnění budiž předsevzato příjemcem vyřízení. Děje-li se doručení rozhodnutí podlehajících odvolání anebo jiných důležitých vyřízení a rozkazů prostřednictvím obecních starostů, nechť zašlou tito okresnímu úřadu správně a v čas listy stvrzovací. Okresní úřad nechť v takových případech starostovi obce výslovně nařídí předložení listu na stvrzenou. Byl-li okresní úřad dožádán přespolním úřadem neb vrchností o doručení v okrese, nechť užije při tom příslušných prostředků doručovacích a přihlíží k tomu, aby, žádá-li toho úřad rekvirující, vyhotoveny a dotýcnému úřadu zaslány byly listy stvrzovací o provedeném doručení.

Dle min. výn. ze dne 14. května 1876 č. 8040. jest, pak-li se přijetí doručení nebo stvrzení nebo datování odepře, konstatovati to úředním aktem. Při doručování společníkům v rozepři jest se řídití, pokud o tom zvláštních předpisů není, dle obdoby soudního řádu. K žádosti správních úřadů jsou dle rozhodnutí nejvyššího soudu (Gl. Ung. 6768.) povinni soudové, za účelem doručení výměrů úřadů správních zřizovati kuratory pro nepřítomné.

Dotázky ku porotcům.

I. Pojem.

Úlohou porotců dle názoru nyní panujícího jest rozhodnutí o vině. Úloha tato řeší se v trestních řádech téměř všech evropských států tím způsobem, že soud po provedeném řízení průvodním procesnou látku pro moment viny rozhodnou za spolupůsobení obou stran seběče v jednu nebo